

Validitet

Peter M. Dahlgren, JMG

2016-10-18

Validitet är ett av de viktigaste begreppen när det till kommer till samhällsvetenskaplig forskning som är intresserad av orsakssamband.

Operationalisering

Operationalisering innebär att man översätter ett teoretiskt koncept till något konkret mätbart. Ofta är det en process som beskrivs väldigt komplicerat. Men i grund och botten ligger en enkel idé bakom: Att mäta det man faktiskt vill veta någonting om.

Men i stället för att beskriva hur operationalisering går till så ska vi kasta oss in i ett exempel och bygga på detta exempel steg för steg. Då blir förhoppningsvis idén med operationalisering lätt att förstå.

1. Vi vill veta svenska folkets medieanvändning.
2. När vi har beskrivit medieanvändning måste vi förklara på vilket sätt det kan mätas. Om vi tar enkäter som exempel kan vi tänka oss att vi kan ställa frågor om folks medieanvändning på många olika sätt.
3. “Tar du del av medier?” kan vi ställa som enkätfråga. Risker är förstås att man får ett “ja” av alla personer som svarar på denna enkät. Vi vill vara lite mer specifika.
4. “Hur ofta tar du del av medier?” följt av alternativen “ofta”, “sällan” och “aldrig”. Det är bättre eftersom vi nu kan tala om hur mycket svarspersonerna tar del av medier (*frekvens*). Men det är fortfarande oklart exakt *vad* för medier svarspersonerna tar del av. Det är också oklart var gränsen för “ofta” och “sällan” går. Vi vill därför vara ännu mer specifika.
5. “Hur ofta tittar du på tv?” är bättre. Vi börjar nu bli mer konkreta.

...

Som du märker är medieanvändning ett stort begrepp. Vårt konceptet är alltså medieanvändning.

Det första vi måste göra är att beskriva vad vi menar med medieanvändning. Det är den teoretiska definitionen.

När vi har gjort det beskriver vi olika egenskaper hos konceptet. Man brukar tala om konceptets dimensioner.

Validitet

Validitet handlar om tillförlitlighet. Validitet är en egenskap hos argument. Validitet är inte något som handlar om statistik, utan är en kvalitativ fråga.

Det går med andra ord bra att göra en fallstudie, helt utan statistik, och ändå prata om validitet. Men frågor om validitet är kanske vanligast när man pratar om experimentella studier.

Validitet är en skala, inte en ja/nej-fråga. Man kan därför ha allt från låg validitet till hög validitet.

Begreppsvaliditet

På engelska kallat *construct validity*.

Begreppsvaliditet handlar om en enskild operationalisering.

Kritiska frågor för att bedöma begreppsvaliditet:

- Överrepresenterar begreppet fenomenet?
- Underrepresenterar begreppet fenomenet?
- Går det att generalisera operationaliseringen till andra personer?
- Går det att generalisera operationaliseringen till en annan plats/geografi?
- Går det att generalisera operationaliseringen till en annan oberoende variabel?
- Går det att generalisera operationaliseringen till en annan beroende variabel?

Intern validitet

Internal validity.

Intern validitet handlar om kausalsambandet, att X verkligen påverkar Y.

Kritiska frågor för att bedöma intern validitet:

- Kommer X före Y i tid?
- Är det verkligen så att X orsakar en förändring i Y?
- Har andra förklaringar uteslutits? Finns det någon tredje variabel som påverkar sambandet X och Y? Är sambandet spuriöst?

Resultatvaliditet

Även kallat statistisk inferensvaliditet (*statistical conclusion validity*).

För att få hög resultatvaliditet behöver man ha både hög begreppsvaliditet och hög intern validitet först.

Kritiska frågor för att bedöma resultatvaliditet:

- Samvarierar X och Y? (Kolla på p-värden)
- Hur mycket samvarierar X och Y? (Kolla på Pearsons r, Cramers V, eller andra effektstorlekar)

Extern validitet

External validity.

Extern validitet handlar om hur pass väl kausalsambandet kan generaliseras. Man kan generalisera kausalsambandet på fyra sätt. Till andra personer, till andra platser, till andra oberoende variabler och till andra beroende variabler.

Man måste alltså ha hög intern validitet innan man kan tala om extern validitet. Om det inte finns intern validitet, finns det heller inte något att generalisera.

Kritiska frågor för att bedöma extern validitet:

- Går det att generalisera kausalsambandet till andra personer? (Eller andra analysenheter, exempelvis artiklar?)
- Går det att generalisera kausalsambandet till ett annat sammanhang? (Annan plats/rum/geografi?)
- Går det att generalisera kausalsambandet till en annan oberoende variabel?
- Går det att generalisera kausalsambandet till en annan beroende variabel?

Andra typer av validitet

- **Face validity**
- **Surface validity**

Reliabilitet

Reliabilitet handlar om tillförlitligheten hos mätinstrumentet över tid. Ett mätinstrument kan exempelvis vara en fråga i en enkät.

Hög reliabilitet innebär att om man frågar samma fråga två gånger med en månads mellanrum bör man få samma svar (allt annat lika).

Hög reliabilitet kan också innebära att man ställer flera frågor, men som mäter samma sak. Till exempel "Känner du dig nere?", "Känner du dig som ett

misslyckade?” och “Gråter du mer än vanligt”? är tre olika frågor men som alla tre kan mäta något gemensamt, nämligen depression.

Låg reliabilitet innebär att svaret antingen blir olika vid varje mättillfälle. Låg reliabilitet när man ställer flera frågor innebär att varje fråga ger olika riktning i svaren.

Kritiska frågor för att bedöma reliabilitet:

- Om samma sak mäts en gång till, blir resultatet samma?
- Om samma sak mäts på flera olika sätt, pekar resultaten i samma riktning?

Referenser

- Shadish, W. R., Cook, T. D., & Campbell, D. T. (2001). *Experimental and quasi-experimental designs for generalized causal inference*. Boston: Houghton Mifflin.